

ODA
MANJEM ZLU

© Voja Čolanović
Prava za srpsko izdanje © 2011 Mono i Manjana

Izdavač
Mono i Manjana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Urednik
Aleksandar Jerkov

Lektura i korektura
Mono i Manjana

Dizajn korica
Dušan Arsenić

Kompjuterska priprema
Mono i Manjana

E-mail: office@monoimanjana.rs
www.monoimanjana.rs

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ČOLANOVIĆ, Voja, 1922-
Oda manjem zlu / Voja Čolanović. - Beograd : Moni i Manjana,
2011 (Lazarevac : Elvod-print). - 308 str. ; 21 cm

ISBN 978-86-7804-507-3
821.163.41-31
COBISS.SR-ID 186678028

2011. Beograd

Voja Čolanović

ODA MANJEM ZLU

EDICIJA
PITEVI!
RAZLIKE
Powered by Mono i Manjan

Moj imenjak Sibelijus?!

I, to baš sad!?

Ne, nije se moglo dogoditi da ne prepozna Velikog Finca. Njegovo *Srce koje voli*.

Teško objašnjiv sticaj okolnosti, ako je uopšte to posredi, beše ga mučki iznenadio. Tako da se, smućen u nevidišu, umalo pridigao sa sofe, na kojoj je, pred zasluženi počinak, ležao na leđima dopola razodeven i budan, pri tom, bukvalno bez pomicaaja. Refleksna radnja je, dakle, izostala, budući da je iznenađenik smesta ugušio nagovešteni mišićni trzaj. Dabome da bi i najzanemarljiviji pokret glavom poremetio osetljivu ravnotežu džepnog radio-aparata, i ovaj bi mu skliznuo sa čela, gde ga nešto ranije (odmah utišanog iz obzira prema usnulim ukućanima) beše baždarski tačno namestio.

Pa, šta i da je skliznuo na sofu, ili čak i tresnuo na pod, reći ćete. Smak sveta? U svakoj drugoj prilici, glasio bi valjda njegov uzvrat, bila bi to nezgoda nultog značaja. Ali, ne *ovde i sad*, pri ubeđenju ili uobraženju da se ne sme propustiti ni jedan jedini takt gudačkog bruja Finčeve čudesne kompozicije.

Već drugu noć uzastopce (kao i inače kad bi bela jastučnica čekala na pranje) za uzglavlje su mu služila dva ukrasna četvrtasta jastučeta nabavljena na buvljaku kod Kineza, oba u crnoj navlaci, s lica islikana zlatastim lažnim vezom. Na jednom je slon iz profila (reklo bi se, indijski, slavljenički

urešen), na drugom – rog izobilja. Po pravilu, pa, evo, i sad, Sibelijusov imenjak drži glavu na prvopomenutom jastučetu povrh onog sa simbolom prosipanja božanskih darova. Pre nego što će leći, iako izmožden, nije propustio da jastuče sa slonom, dotle slučajno okrenuto naglavce, vrati u normalan položaj. Poučen iskustvom, naime, beše otkrio da loše spava ako su stubaste noge najkrupnijeg kopnenog sisara uprte u nebo. Isto bi učinio i sa donjim uzglavljem da je bio načisto s tim šta je za rog izobilja gore a šta dole. (Doduše, tu nedoumicu bi još više zakukuljio fakat da grčko-rimsko predanje ovu sui generis posudu, prepunu voća, semenja i cveća, predstavlja sa otvorom nagore, a savremena umetnost sa otvorom obrnutim nadole.) Lakše mu je bilo da zbunjujuće jastuče koristi kao podmetač onom prvom.

Neka sad u vidno polje kakvog neupućenog gvirioca opremljenog infracrvenim naočarima uplovi prizor umrtvljene osobe na čijem čelu u labilnom ravnovesju miruje japanska radio-naprava. Šta bi pomislio? Da je taj što leži ili pripravnik u žonglerstvu, ili, možda, stopostotni otkačenjak.

Ni jedno ni drugo, morao bih da ga razočaram.

U čemu je stvar?

Ovde bi, čini se, dobro pristajao aforizam najdražih srpskih saveznika iz Prvog svetskog rata *Le secret d'être ennuyeux – c'est de tout dire*. Tajna da se bude dosadan sastoji se u tome da se sve rekne.

Budimo, dakle, dosadni.

Elem, junak tekućeg „izveštavanja s lica mesta“, molekularni biolog Janko Đapa (51), utvrdio je još proletos da antena njegovog tranzistorskog radija sve češće pada kad je iz aparata izvuče, ali, takođe, da uređaj i dalje normalno funkcioniše ukoliko mu je u rukama. Kako se njime služio mahom kad legne i ugasi svetlo, držao ga je sprva obično više glave, što je, priznaćete, ne samo neudobno nego i zamorno. A kako je u dotičnom rešenju presudan dodir s

telom, ubrzo je uobičajio da tu napravu, kad mu u opisanom položaju oteža, pažljivo spušta i sebi pljoštimize namešta nasred čela. Nema sumnje da ga je *takvo* slušanje (onoga što se otud emituje), uza sva ograničenja, na neki čudan način i zabavljalo.

Doduše, ne i ove kasnooktobarske noći.

Čim se, razdešen do poročnosti, vratio sa Železničke stаницe, dograbio je radio-uređaj (na nj i upućen, jer je kućna informatička skalamerija – te-ve, računar, di-vi-di, bežični telefon – sva u drugom delu stana, tamo gde su žena i deca) i ugasio svetlo. A potom, ne napipavši u blizini pidžamu, stropoštao se poleduške na sofu.

Minut kasnije, izdigao je tranzistor obema rukama iznad lica. Beše odlučio da ga ne spušta bar dotle dok ne is cure vesti. Najvažnija od njih koju je, kao i prethodne noći, odslušao s neverovanjem, svodila se manje-više na pitanje neće li 700 pozorišnih gledalaca pretvorenih preksinoć u Moskvi u taoce čečenskih terorista, ipak, zadesiti ono *n a j g o r e* . Nordost, bezglasno su tu reč uobličile njegove ispucale usne. Severoistok. A stoji da iza ove mukle nehotice nije imao na umu naziv mjuzikla sa bilborda iznad zlosrećnog teatra; još manje, ono na šta će ta geografska odrednica, na nemačkom, od 23. oktobra nadalje podsećati svet. Zanimajući nezanemarljivo, tu očajničku dramu nepredvidljivog trajanja i ishoda što je monstruozno razmakla (odigrani) drugi i (neodigrani) treći čin jedne operete, mislio je doslovce na stranu sveta. Doduše, ne na severoistok, već na severozapad. Jer je, upravo, ka tom ohlađenom zapečku Kontinenta (tačnije, prema Lahtiju, kakvih 200 kilometara severno od Helsinkija), valjda, već čitava dva sata putovala Mina Aho, ostavljajući za sobom u dubini noći Beograd (gde je provela nepun dan), i odlazeći možda zauvek iz Jankovog života.

Eterom dohujale novosti još ne behu presahle, a iz mišica mu je, čudnog li osećaja, namah istekla sva snaga. Biće

da ju je vukodlački isisala podvostručena stvarnost upravo minolog dana, nije moglo da mu, veoma uzrujanom, ne prostreli kroz glavu. Dužinom tog dana (što ga je, rekao bi Hamvaš, započeo Ovan, a okončala, grizući sopstveni rep, Škorpija), nadljudski se upinjao Janko Đapa da olujni vetar naoko običnih događaja osmatra, čak i kao njihov učesnik, iz izvesne meditativne zavetrine.

Da *sad*, po Mininom odlasku, taj naglo otežali aparat postavi sebi na čelo, ne, nije dolazilo u obzir; dojmilo bi ga se takvo nešto koliko lakrdijaški toliko i skaredno. Pa je, mada nespretnjaković, istog časa spustio napravu na sofu pored desnog lakta. Inače bi mu ispala iz ruku. Ali, lišena dodira s ljudskim telom u funkciji antene, stala je da na novom mestu nesnosno krči. Zbunjen, pritežalac ju je, ne časeći, zgrabio i preneo sebi na grudi. Valja reći da se tu, na sternumu kao postolju, njen ton manje-više sredio. Da li i nauštrb mog srčanog ritma, zastrepeo je biolog. (Do izvesnog poremećaja u tom pogledu došlo je navodno još onda kad mu je supruga Staška – sa kojom, pod istim krovom, relativno odskora deli samo sto, ne i postelju – podarila blizance, Sofiju i Sofokla, a ipak su otkucaji njegovog srca ostali sve dosad samo ovda-onda dobroćudno neujednačeni.) Izgleda da mi nema druge, zaključio je razočaran, i, uzdahnuvši, instalirao tranzistorski uređaj na sumnjivom ovalu svog naboranju sklonog čela.

Jeste da je time oslobodio ruke, ali je, u isti mah, osudio telo na nepomičnost, a pažnju skrenuo sa onoga što se (iz sad već uviđavnog zvučnika) dalo čuti na brigu o ravnoteži i pristojnom funkcionisanju radio-naprave. Nikakva lakrdija, i ništa skaredno, obračunao se potom u hipu s maločašnjim zazorom. Naprosto, praktičan iznalazak. A sklon sam čak pomisli da će mi ovo što sad radim, i što bi svakome ličilo na ludiranje (od majmunske vrste zvane čovek svašta se može očekivati), da će mi to na neki zagonetan način pomoći da

iz teško odredljivih i iscrpljujućih iskustava proteklog dana konačno stignem do valjanih i ostvarljivih odluka.

Reče li *iskustva proteklog dana*?

Nego, zanimae čitaoca, kako li se, njima zahvaljujući, ovog časa osećao? Premlaćenim. Olešenim. Pretvorenim u fresku. Setio se još pola tuceta izraza kojima su, u vreme njegovog momaštva, krštavali žrtvu prebijanja. Nije znao da li da bude zadovoljan ili zabrinut što se on sâm, premda nastao u verodostojnoj shemi jačeg pola, nikad u životu, čak ni kao dečak, nije ni sa kim potukao. Istina, onog leta u baroknom Salcburgu, na tronedeljnom seminaru *Meandri molekularne politike*, gde je i upoznao i zavoleo Minu Aho, malo je nedostajalo pa da dosledni protivnik fizičkih obračuna zauvek izgubi pravo na takav kvalifikativ.

Kad se to dogodilo, potkraj prvog zajedničkog izleta svih učesnika na biciklima u okolinu grada, njih dvoje su već bili manje-više pravi ljubavni par. Dok je većina „meandraša“ gotovo navijački gledala na njihovo galopirajuće zbližavanje (sa uvirom u nerazdvojnost), manjina se na te brze promene u razvoju jednog prelepog stanja, uglavnom učtivo mrštila. Šnjur je među potonjima nosio izvestan sredovečni Bečlija, cvikeraš u „džepnom izdanju“ (kako bi ovde rekli za nižeg suparnika), tankih brčića, i donje vilice škrto opervažene kratkom crnom bradom. Po svoj prilici, bolešno ljubomorani na Beograđanina, taj seminarista se, na pomenutom izletu, sa njim sporečkao oko neke basnoslovno nevažne stvari; posle čega je došlo do čarke koja je ubrzo prerasla u paklenu svađu. A kad je dotični tip (u Mininom i Jankovom kodiranom imeniku: Tuluz Lotrek; falio mu je još samo polucilinder) sebi dopustio da ga, peckalicom na račun njegove poodmakle zrelosti, natera da pocrveni pred čarobnom mladom damom, tek udatom Finkinjom (činilo se bar tada: mrzovoljno prćastih shvatanja), Janko Đapa je, sužene svesti, potegao da na nj zamahne torbicom

prepunom alata za bicikl. Uzdržao se, u (spasonosnom) deliću sekunda, kad je u glavi začuo uvodne taktove pesme koju je njen kantautor posvetio svojim izbijenim prednjim zubima.

Ukus trača?

Recimo.

Pedeset i jedna godina, pa zar je to neka starost, zapita se sad u jednosmernoj prepirci Janko.

Starinski opojnim *Srcem koje voli*, gudači su iz pomrčine njegovog poluprinudnog boravišta (dotle ispunjenog vanvremenim isparenjima naježenih šuma i... brrrrr... jezera) gotovo teleportacijski preneli biologa u ljupki sunčani enterijer salcburškog stančića. Tamo gde su njih dvoje, za tih nezaboravnih letnjih popodneva (nažalost, ne i noći, jer je kućni red međunarodnog skupa zabranjivao noćivanje van seminarskih spavaonica), vodili ljubav, i slušali, uz Mocarta, toliko puta i Sibelijusa. Nije li mi tada priznala da joj se, pored toga što sam imenjak giganta njihove muzike, neopisivo dopada ne samo koritasto udubljenje duž moje kičme nego i moje čelo? Tako sartrovski naborano, rekla je. O očima da i ne govorimo. Zbog njihovih zlatastih dužica, i aznavurovskog sjaja, razume se. No još i više zbog razlike u veličini. Ovo levo, a ono ti je (možda i ne znaš) sasvim malčice manje od desnog, biće odsad samo moje. Važi?

Iz pameti mu, dakako, nije čilela ni slika njihovog rastanka. Behu istekle te tri sedmice, i, aerodromski kombi, već pun seminarista, čekao je još samo nju. Stojeći u blizini s Fortuninim ražalošćenim izabranikom, Mina mu je zagonetno osmotrila lice. A odmah i objasnila zbog čega to čini: „Jedna od slabosti koja me sve češće saleće, Jane. Da čoveka pažljivo pogledam, i zamislim kako će izgledati kad ostariti.“ M-hm, pokušao je da osmehom odglumi pribranost, pa smem li, onda, da znam šta obećava faca koju si premerila? U počivci do njenog odgovora, postao je svesniji nego ikad